

hvemfømhelst det maatte have været, skulde jeg med Fornøielse havde afgivet Forklaring. — Den anden Side af denne Sag forekommer mig imidlertid at være den, om Ministeren, om Ministeriet er berettiget til at drage de Konsekventer ud af Udtalelser, som Ministeriet eller den høitærede Minister kan være uenig med en Høistoleforstander om, som her ere gjorte. Jeg anser den høitærede Minister for at være aldeles uberettiget til det. Det forekommer mig at være en mærkvaerdig Logik, der er i det Cirkulære, der er udstedt til Skoleraadene. Fordi man altsaa mener det opløst for Ministeriet, at jeg har udtalt min Sympathi for Nihilismen, saa er Viby Skole ikke af de Skoler, der virke til Gavn for Ungdommens Oplysning. Det er mig aldeles umuligt at fatte, hvorledes disse Forhold kunne komme i Berøring med hinanden. Jeg tør paastaa, at Ministeriet gennem sit Tilsyn ikke har modtaget nogenfømhelst ufordelagtig Udtalelse om Viby Høistole. Udtalelserne have, det er jeg overbevist om, været saa anerkjendende, som Ministeriet kan forlange det. Udtalelserne om Viby Høistole have været saadanne, at man, skøndt Skolen tidligere har været berøvet Understøttelse, dog er kommen i Tanke om senere at bevilge den. Skolen besøges aarlig af et meget betydeligt Antal Elever, saa at den hører til en af de stærkest besøgte Skoler i Landet. Man maa vel antage, at det dog er noget Bevis paa, at Befolkningen anser den for at virke til Gavn. Derom har Skolen modtaget mange Beviser, og den har blandt Andet ogsaa i denne Tid modtaget saadanne Beviser, idet der fra tidligere Elever og af Yndere af Skolen er sammenstødt en saadan Sum, at ikke en eneste af de fattige Elever kommer til at tage nogenfømhelst Skade af Ministerens Foranstaltning. Men de to Ting kunne altsaa ikke sættes i Berøring med hinanden. Den høitærede Minister vil ikke kunne staffe Oplysning om, at jeg paa nogenfømhelst Maade, der kunde anses for urigtig i Henseende til min Stilling som Leder af eller som Lærer ved Skolen, har fremsat Udtalelser, som kunne anses for strafvaerdige. Men det Tilsyn, den Burdering, eller hvad jeg skal kalde det, den Karaktergivning for Skolerne, som herved er forsogt indført, maa jo efter alle vore Høistolers Stilling, efter Høistolefogens Stilling i det Hele, anses for aldeles uberettiget. Høistolerne ere ikke i den Forstand underkastede Ministerens Censur, at han kan sige: „Den eller den Udtalelse af Bestyreren eller en Lærer synes jeg ikke om, den kan jeg

ikke lide, derfor vil jeg stille mig saaledes og saaledes til Skolen.“ Saaledes er Stillingen ikke, jeg er overbevist om, at man vil finde i alle de Udtalelser, der ere fremkomne paa Rigsdagen, at man ikke i nogenfømhelst Henseende har villet lægge noget Tryk paa Skolernes Udvikling. Det er imidlertid mange Gange stet. En tidligere Kultusminister ønskede ikke at give Understøttelse til Galtrup Høistole paa Mors, fordi man kun lærte „Bragesnat“ der. Fordi Viby Høistoles Forstander i 1876 var en afgjort Modstander af den provisoriske Finantslovs Udstedelse, ønskede man ikke at give denne Understøttelse, men senere kom man dog i Tanke om, at da der ikke lærtes „Bragesnat“, kunde man nok give Understøttelsen igjen. Men enten det er for Bragesnats Skyld eller for Iffe-Bragesnats Skyld, at man vil give Understøttelsen, er Ministeren dog lige uberettiget til denne Karaktergivning lige over for Høistolernes Formaal, Undervisningsmaade og det Undervisningsstof, der meddeles. Tidligere Ministre have dog kun anvendt Vilkaarlighed ved Bevillingen af de 50,000 Kr., eller hvor Meget det nu er, thi det er jo en noget forskjellig Sum, de Midler udgjøre, som fra Sorø Akademi anvendes direkte til Høistolerne. Der har man hidtil kun kjendt til denne Vilkaarlighed. Den har rigtignok været meget stor, man er bleven forbauset, hver Gang man tog Listen frem over Sorø Akademis Understøttelse til Høistolerne. Man har brudt sin Hjerne for at finde, hvad der var den ledende Traad, hvad der var den røde Traad med Hensyn til denne Bevillings Udførelse. Man har fundet de mærkvaerdigste Uddelinger; de kunne eftervises saa at sige i alle Aar. Hvis man regner efter Elewantallet — og det har man forsogt at regne efter — saa har saadanne Skoler som Staby og Marienlyst faaet en Understøttelse, der svarer til 30 Kr. pr. Elev, medens Viby Høistole har faaet 5 Kr. 82 Øre og Galtrup Høistole — den med Bragesnatten — 2 Kr. 68 Øre pr. Elev. Mere har Ministeren altsaa ikke villet give for „Bragesnat“, medens den Undervisning, der har været ydet i Staby og Marienlyst og til dels ogsaa paa Hindholm, har været 30 Kr. værd pr. Elev. Jeg og mange flere have brudt vore Hoveder med, hvad det kunde være, der saa til Grund for Uddelingen. Har det været Lærerantallet, man er gaaet efter? Nei, paa ingen Maade; de Høistoler, som have faaet mindst, have ofte haft mange flere Lærere end de, der have faaet allermest. For at anstille en Sammenligning, saa har Viby Høistole i de Aar, den